

двадцяти п'яти років). У разі потреби строк спеціального водокористування може бути продовжений на період, що не перевищує відповідно короткострокового або довгострокового водокористування [4].

Отже, під спеціальним водокористуванням треба розуміти забір води з водних об'єктів із застосуванням споруд або технічних пристроїв, використання води та скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти, включаючи забір води та скидання забруднюючих речовин зі зворотними водами із застосуванням каналів. Спеціальне водокористування здійснюється юридичними і фізичними особами насамперед для задоволення питних потреб населення, а також для господарсько-побутових, лікувальних, оздоровчих, сільськогосподарських, промислових, транспортних, енергетичних, рибогосподарських та інших державних і громадських потреб.

Література

1. Водний кодекс України від 06.06.1995 р. № 213/95-ВР // Відомості Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/213/95> – вр

2. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 17.05.2012 р. № 4713-VI // Відомості Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4713-17>

3. Природноресурсове право України: навч. посіб. / [за ред. І.І. Каракаша]. – К.: Істина, 2005. – 376 с.

4. Екологічне право України. Академічний курс: підруч. / за заг. ред. Ю.С. Шемшученка. – К.: ТОВ «Вид-во «Юридична думка», 2005. – 848 с.

УДК 341:347.85(043.2)

Яценко А. В., студентка,
Навчально-науковий юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Єршов Є.К., старший викладач

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО КОСМІЧНОГО ПРАВА

Сьогодні людство знаходиться на стадії активного дослідження та освоєння космічного простору.

Міжнародне космічне право (далі – МКП) як порівняно нова галузь міжнародного публічного права виникло на потребу практичної космонавтики і в перші два-три десятиліття космічної ери цілком задовольняло цю потребу навіть за умови певної недосконалості. Однак, процеси комерціалізації космічної діяльності в останні три десятиліття зумовили утворення світового ринку космічних послуг і технологій із залученням до операцій на ньому підприємств і організацій недержавного сектору, що призвело, у свою чергу, як до зростання ваги міжнародного

економічного права, так і до активного втручання міжнародного приватного права у врегулювання діяльності розширеного кола суб'єктів цього ринку. У зв'язку з цими обставинами наприкінці вже минулого століття виникає гостра необхідність в модернізації існуючих на той час норм міжнародного космічного права [1]. Це сталося у зв'язку з виходом на арену цієї діяльності паралельно з державами нових суб'єктів - фізичних і юридичних осіб. Одночасно з цим з'явилася необхідність у впорядкуванні комерційної діяльності приватного сектора в космосі. На ці потреби швидше зреагувало національне космічне право [2].

За темпами розвитку сучасне міжнародне космічне право відстає від відповідного національного права і потреб практики. Міжнародне космічне право не тільки недостатньо враховує комерційний аспект проблеми і нові види та організаційні форми освоєння та використання космічного простору, а й значною мірою є суперечливим, не узгодженим як система.

Варто розглянути найбільш актуальні проблеми розвитку МКП, серед яких можна виділити такі:

1) проблема делімітації космічного і повітряного просторів: ця проблема пов'язана з різним правовим статусом космічного і повітряного просторів. Космос належить до загальної спадщини людства, а на повітряний простір у межах національної юрисдикції поширюється суверенітет конкретної держави. Це може мати певні юридичні наслідки для суб'єктів, чий космічні апарати перетинають межу між повітряним і космічним простором;

2) екологічні аспекти космічної діяльності: більшість об'єктів космічної діяльності залишається в космічному просторі після виконання ними відповідних функцій, утворюючи так зване «космічне сміття». Тому виникли проблеми регулювання «космічного руху», відповідальність за шкоду, заподіяну об'єктами «космічного сміття» літальним космічним апаратам, забруднення відповідними об'єктами атмосфери Землі;

3) проблема запобігання мілітаризації космічного простору: сутність даної проблеми полягає в тому, що міжнародне космічне право містить заборону розміщення на орбіті тільки зброї масового знищення та випробування ядерної зброї в атмосфері;

4) проблеми юридичної науки і освіти в галузі космічного права: ці проблеми насамперед пов'язані з недостатнім розвитком в Україні відповідних наукових досліджень і недоліками у викладанні курсу космічного права у вищих навчальних закладах. У галузі науки становище дещо поліпшилося після утворення Міжнародного центру космічного права НАН України [2].

Розглядаючи ефективність правового регулювання космічної діяльності та проблеми, які стоять перед цією галуззю міжнародного публічного права, треба обов'язково враховувати, що МКП створювалось у ті роки, коли зазначена діяльність була виключно діяльністю держав, у

той час як наразі нею все більше опікуються неурядові юридичні особи. Останнім часом ми є свідками того, що набуває сили процес реалізації космічних проектів та комерційних договорів за участю фізичних осіб (наприклад, використання Міжнародної космічної станції для приватних проектів, космічний туризм та інші). Якщо до цього додати ще суттєве гальмування останніми роками процесу приєднання суб'єктів міжнародного права до основних п'яти договорів з питань космічної діяльності, можна навіть говорити про своєрідну кризу міжнародного космічного права, коли кількість суб'єктів космічної діяльності невпинно зростає, а кількість держав, що визнали обов'язковість норм і принципів цієї діяльності, практично стабілізувалася на рівні 80-х років минулого століття.

Як зазначено в матеріалах останньої Третьої конференції Організації Об'єднаних Націй з дослідження та використання космічного простору в мирних цілях (ЮНІСПЕЙС-III, Відень, 19-31.07.99), в період після ЮНІСПЕЙС-82 світ став свідком значного прискорення процесів комерціалізації та приватизації в сфері космічної діяльності. Внаслідок цієї тенденції розширилося коло недержавних суб'єктів, що беруть участь у комерційному використанні космічного простору, і значно зросла кількість різноманітних видів цієї діяльності [1].

Визнаючи неготовність МКП до нових умов космічної діяльності, насамперед, пов'язаними з її комерціалізацією та приватизацією, подальшою диверсифікацією напрямів застосування космічної техніки та технологій, а також, нарешті, утворенням світового ринку космічних послуг і технологій, ЮНІСПЕЙС-III означила невирішені проблеми міжнародного космічного права і запропонувала можливі шляхи його подальшого удосконалення.

Література

1. Нові умови космічної діяльності та ефективність її правового регулювання. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://studopedia.ru/12_216803_II-aktualni-problemi-mizhnarodnogo-kosmichnogo-prava.html

2. Шемшученко Ю.С. Проблеми розвитку міжнародного космічного права [Електронний ресурс] / Ю.С. Шемшученко – Режим доступу до ресурсу: file:///C:/Users/Vova/Downloads/Nvdau_2007_13_22.pdf